Brief mag openbaar worden gemaakt

Aan:

De leden van de Gemeenteraad van de gemeente Sluis,
het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Sluis,
in het bijzonder de heer C. Simons, wethouder Toerisme en Recreatie
Postbus 27
4500 AA Oostburg

CC: Richard Schriemer, RMDO contactambtenaar

Onderwerp: RMDO reactie op onderzoeksrapport “Toerisme in Sluis: de mening van de inwoner”

Datum: 20 maart 2024

Geacht college, geachte raadsleden,

De Raad voor Maatschappelijke en Demografische Ontwikkeling (RMDO) geeft in deze brief zijn reactie op het onderzoeksrapport van HZ Kenniscentrum Toerisme met als titel: “Toerisme in Sluis: de mening van de inwoner. Onderzoek naar hoe inwoners van de gemeente Sluis anno 2022 aankijken tegen het toerisme in hun directe leefomgeving”. De RMDO was aanwezig bij de presentatie en bespreking van het rapport tijdens de Informatieve Raadsvergadering van 27 februari 2024 door HZ Kenniscentrum Toerisme. De RMDO heeft het rapport met veel interesse gelezen en naar ons idee heeft het Kenniscentrum de onderzoeksopdracht zeer zorgvuldig uitgevoerd en de conclusies helder verwoord. Helaas was de presentatie beknopt en ook de verdere bespreking vrij oppervlakkig. De resultaten van het onderzoeksrapport kwamen hierdoor niet volledig uit de verf, terwijl toerisme bij uitstek een onderwerp is dat heel belangrijk is in onze gemeente. De RMDO wil nadrukkelijk uitspreken dat men niet tegen toerisme is, maar roept de gemeenteraad en het college op serieus aandacht te besteden aan de gesignaleerde knelpunten. Het gaat erom de juiste balans te vinden tussen de beleving van de inwoner en die van de toerist. Derhalve brengt de RMDO de belangrijkste uitkomsten nogmaals onder uw aandacht.

Over het proces. In de eerste plaats spreken wij onze verbazing uit over de tijdspanne die er zit tussen de verschijningsdatum van het rapport – maart 2023 – en de bespreking ervan tijdens de informatieve raadsbijeenkomst op 27 februari 2024, bijna 1 jaar later. In de brief van de beleidsadviseur Toerisme en Recreatie bij het rapport wordt als reden opgegeven dat de bespreking van de rapportage te wijten was aan ontstane bestuurlijke omstandigheden. Reeds in maart 2023 is het rapport ontvangen door het college, was er toen al sprake van ontstane bestuurlijke omstandigheden? Wij weten het niet.
Uiteindelijk is er op 7 maart 2024 een Infographic gepubliceerd op de site van de gemeente Sluis, met een bedankje aan de inwoners die de moeite hebben genomen om de enquête in te vullen. Meer dan anderhalf jaar nadat de enquêtes zijn ingevuld. We betwijfelen of het enthousiasme aan toekomstige deelname aan enquêtes hiermee wordt bevorderd. De Infographic geeft naar ons idee niet de kern van de onderzoeksresultaten weer. Zo wordt de vergelijking met het onderzoek uit 2019

helemaal niet genoemd. Uit het onderzoek blijkt namelijk duidelijk dat de steun voor het toerisme is afgenomen en dat de inwoners zich zorgen maken.
De afname van de steun is overigens geheel in lijn met de afname voor het toerisme in andere kustgemeenten in Zeeland. Sla de berichtgeving over Veere, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland er maar op na met koppen in de PZC, zoals: “De vraag blijft in hoeverre de groei een zegen is voor Zeeland” (PZC 28-02-2024) en “Veere moet keuzes maken. Steun voor het toerisme lijkt te dalen” (PZC 20-12-2023). Over de afname van de steun voor het toerisme in de gemeente Sluis overigens geen woord in de media.

Waar blijkt de afname uit? Kijk naar de mening van de inwoners in de gemeente Sluis. Een meerderheid van de inwoners in de gemeente Sluis (57%) maakt zich zorgen over de manier waarop het toerisme zich ontwikkelt. Over de toekomst van de gemeente in het algemeen was in 2019 40% van de inwoners positief, in 2022 was dat gedaald naar 35%.

De RMDO vindt het zeer verontrustend dat slechts 8% van de inwoners van mening is dat ze een stem hebben in de beslissingen rond toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in de gemeente. Het gevoel van mee doen en een stem te hebben in besluitvorming over toerisme scoort laag. In 2019 vond nog 13% van de inwoners dat men hier invloed op had. Slechts 21% van de inwoners vindt dat zij hun zorgen kunnen delen, terwijl 45% het gevoel heeft dat zorgen genegeerd worden door de politiek in de gemeente Sluis.

Uit het onderzoek blijkt ook dat de negatieve effecten van toerisme sterker gevoeld worden dan de positieve effecten. Een toename van verkeersproblemen wordt het vaakst ervaren (75%), gevolgd door meer zwerfafval (65%). Daarna worden genoemd: het leven in mijn gemeente wordt duurder (58%), het wordt te druk in mijn gemeente (53%) en een groei van het aantal bezoekers zal leiden tot wrijving tussen inwoners en bezoekers (51%).

Tot op het niveau van de 17 kernen zijn deze cijfers uitgesplitst. Per kern zijn er uiteraard duidelijke verschillen te zien, vaak afhankelijk van de ligging aan de kust of in het achterland. Langs de kust maakt een meerderheid van de inwoners zich zorgen over de wijze waarop het toerisme zich ontwikkelt. Wat ook opvalt is dat de kern Sluis bovengemiddeld positief scoort op steun voor toerisme. De verklaring hiervoor is uiteraard dat de kern economisch erg afhankelijk is van het aantal toeristen dat de stad bezoekt.

Zijn er dan ook positieve effecten van het toerisme? Die zijn er zeker, maar in vergelijking met 2019 staat men negatiever tegenover toerisme. 61% van de inwoners is van mening dat de gemeente Sluis een toeristische bestemming moet blijven (tegen 71% in 2019). 50% van de inwoners vindt de voordelen van toerisme zwaarder wegen dan de nadelen (in 2019 was dit nog 60%). En iets minder dan 48% is van mening dat de gemeente de promotie van toerisme moet ondersteunen. Positief wordt het grotere horeca- en winkelaanbod ervaren dankzij het toerisme (77%).

De top vier prioriteiten die volgens de inwoners een plaats moeten krijgen binnen het toeristische beleid van de gemeente:

1. Beschermen van natuur en landschap;
2. Toegankelijk vrijetijdsaanbod;
3. Voorkomen van toeristisch gebruik van de woningvoorraad;
4. Inzetten op meer voordelen en minder nadelen van het toerisme.

In de presentatie door de onderzoekster van HZ Kenniscentrum Kusttoerisme werd o.a. ingegaan op de bijdrage aan de economie en werkgelegenheid van het toerisme in de gemeente Sluis. In 2021 was de toeristisch-recreatieve sector in de gemeente Sluis goed voor 19,4% van het aantal banen.

Wij willen daar wel een kanttekening bij plaatsen: de meeste banen in de toeristisch-recreatieve sector zijn tijdelijk van aard en worden voor het grootste deel ingevuld door seizoenskrachten, veelal afkomstig uit het buitenland. Zodoende is de bijdrage aan structurele werkgelegenheid in elk geval een stuk minder dan de genoemde 19%. Dit cijfer laat bovendien zien dat 80% van de werkgelegenheid wordt gevonden binnen andere sectoren. De RMDO vraagt zich ook af in hoeverre de economische baten van het toerisme daadwerkelijk in Zeeuws-Vlaanderen terecht komen.

Gezien de uitkomsten van het onderzoek én het advies van de HZ is het naar onze mening niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk dat de gemeente op korte termijn in gesprek gaat met inwoners over de vier prioriteiten. Uit het rapport komt immers expliciet naar voren dat inwoners zich zorgen maken over de toeristische ontwikkelingen en dat zij niet of nauwelijks betrokken worden bij de besluitvorming. In de raadsvergadering van 5 maart 2024 werd er door zowel de burgemeester als een aantal raadsleden voor gepleit het vertrouwen van de inwoners in de politiek te herstellen. Dit onderwerp biedt naar de mening van de RMDO daarvoor bij uitstek de gelegenheid: pak het voortvarend op en ga in gesprek met de inwoners over de vier prioriteiten. Betrek de inwoners bij de besluitvorming.

De RMDO hoopt dat dit ook daadwerkelijk gaat gebeuren, want in de presentatie op 27 februari werd als vervolg een onderzoeksagenda, namelijk “Meerjarig onderzoeksprogramma gefinancierd door Provincie Zeeland” en “Verdiepend onderzoeksprogramma gefinancierd door de kustgemeenten 2024-2026” voorgesteld. Onderzoek op onderzoek stapelen levert volgens de RMDO momenteel geen bijdrage aan de inbreng en invloed van de inwoners.

Wij pleiten ervoor dat de raad en het college nu met de uitkomsten van het voorliggende onderzoek aan de slag gaan en eind 2025 de enquête herhaalt, zodat in de nabije toekomst de mening van de inwoner daadwerkelijk doorklinkt in het toeristisch beleid.

Mocht u behoefte hebben aan meer of aanvullende informatie, dan zijn wij uiteraard tot een gesprek bereid.

Met vriendelijke groet,

Annie de Lijzer,
vicevoorzitter.